

Beata Piotrowska

Dział Informacji i Bibliografii Regionalnej

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza w Kielcach

beata.piotrowska@wbp-kielce.one.pl

BIBLIOGRAFIA REGIONU ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach z mocy „Ustawy o bibliotekach”¹ z dn. 27 czerwca 1997 roku gromadzi i udostępnia regionalny egzemplarz obowiązkowy, a także opracowuje bibliografię regionalną województwa - do 1999 - kieleckiego, a po ostatniej reformie administracyjnej kraju - świętokrzyskiego. Bibliografia regionalna tworzona jest w Dziale Informacji i Bibliografii Regionalnej, w strukturze którego działa Informatorium z Ośrodkiem Informacji Europejskiej.

Informatorium Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach, fot. Dawid Kukła, 2010. Ze zbiorów WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach

¹ Ustawa o bibliotekach z dn. 27 czerwca 1997 r., „Dziennik Ustaw” 1997, nr 85 (z 28 lipca).

Informatorium Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach, fot. Dawid Kukła, 2010. Ze zbiorów WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach

HISTORIA

Początki bibliografii naszego regionu sięgają roku 1951². Ówczesna Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Kielcach w kwietniu 1951 roku przystąpiła do tworzenia bibliografii regionalnej. Założona została wtedy tzw. **kartoteka bibliografii regionu kieleckiego**³. Prace związane z bibliografią regionalną przebiegały dwutorowo - rozpisywano artykuły z czasopism własnych, a także gromadzono materiały z innych bibliotek. Z chwilą powstania Działu Informacyjno-Bibliograficznego - w styczniu 1955 roku - i w związku z obowiązkiem opracowywania bibliografii regionalnej, kartotekę bibliografii regionu kieleckiego zaczęto systematycznie uzupełniać. Dział pracował wówczas pod kierownictwem **Reginy Stupakowej**.

² Sprawozdanie WiMBP w Kielcach za rok 1951.

³ R. Stupakowa, *Dział informacyjno-bibliograficzny*, „Biuletyn Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kielcach” 1960, nr 2, s. 26.

Regina Stupakowa, kierownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego od 1 stycznia 1955 roku.
Zdjęcie ze zbiorów WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach

Kilkakrotne wyjazdy do Biblioteki Narodowej w Warszawie oraz korespondencje z bibliotekami powiatowymi na terenie województwa kieleckiego zaowocowały uzupełnianiem bibliografii o kolejne publikacje. W roku 1960 bibliografia regionalna liczyła około 5 400 opisów bibliograficznych zgromadzonych w kartotekach⁴. Obok opracowywania bibliografii regionalnej Dział realizował także inne zadania, takie jak: obsługa informacyjna czytelników, sporządzanie wykazów druków obowiązkowych i rejestrowanie ich w „Księżce druków obowiązkowych”, przygotowywanie wystaw, a także opracowywanie materiałów metodycznych do „Biuletynu WiMBP” (pogadanki, konspektów, scenariuszy wieczorów literackich, a także zestawień i materiałów bibliograficznych). W l. 1954-1956 bibliografowaniem zajmowały się dwie osoby zatrudnione w pełnym wymiarze godzin i dwie osoby pracujące po 9 godzin tygodniowo⁵.

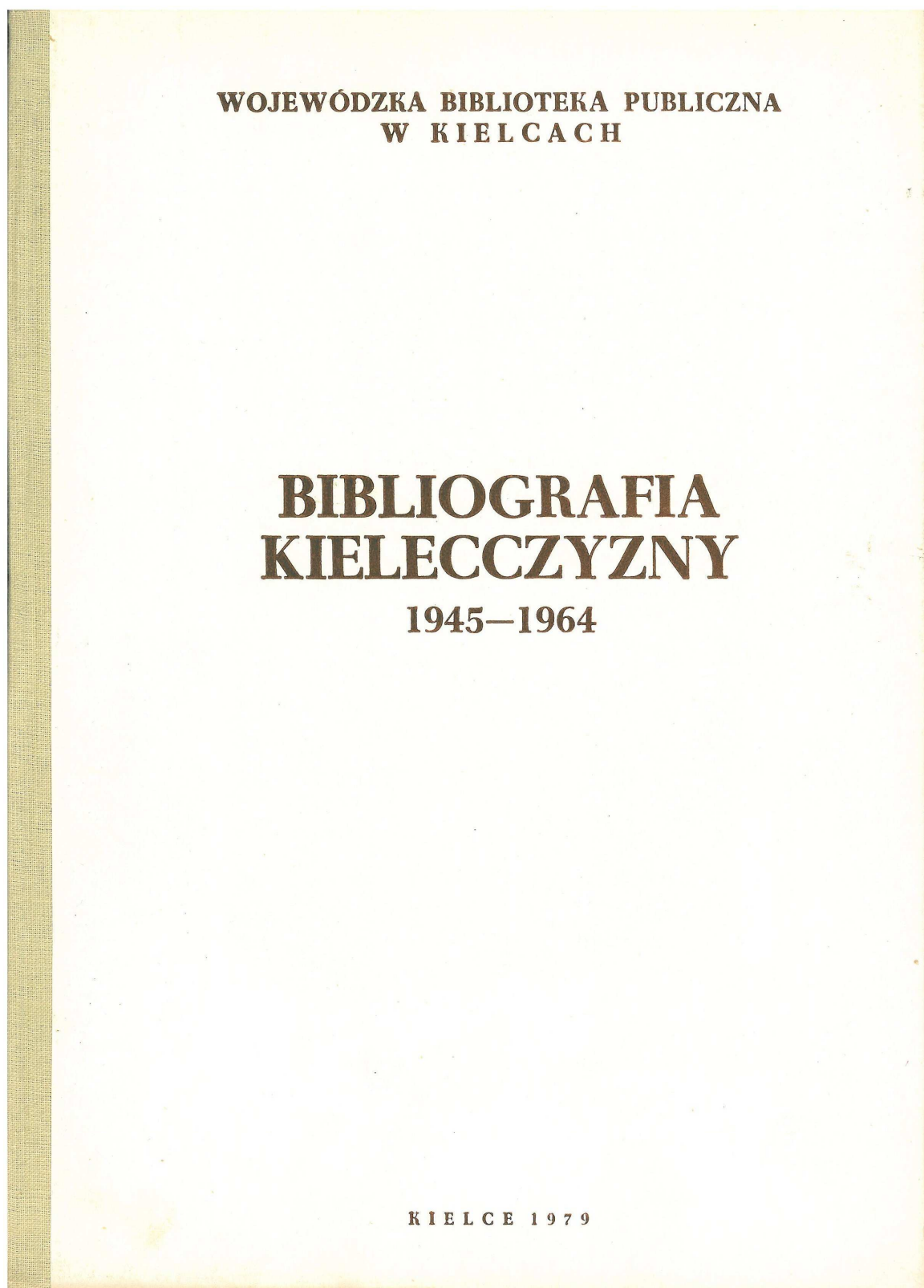
⁴ R. Stupakowa, *Dział informacyjno-bibliograficzny*, op. cit. s. 26.

⁵ Tamże, s. 26.

W 1979 roku opublikowano pierwszy rocznik bibliografii naszego regionu - *Bibliografię Kielecczyny 1945-1964*⁶ w opracowaniu **Reginy Stupakowej** - ówczesnego kierownika Działu Informacyjno-Bibliograficznego. Bibliografia rejestrowała 2435 publikacji. Odnutowywała piśmiennictwo dotyczące województwa kieleckiego w jego granicach sprzed 1975 roku. Materiał bibliograficzny opracowano w układzie systematycznym z podziałem na 13 działów głównych opierając się na „Ramowym schemacie klasyfikacyjnym bibliografii regionalnej przedmiotowej”⁷. Bibliografię uzupełniały dwa indeksy: alfabetyczny i przedmiotowy oraz wykazy: ważniejszych skrótów, instytucji wydawniczych oraz czasopism wykorzystanych w bibliografii. W przedmowie czytamy: „Publikacja niniejsza została opracowana przed dziesięciu laty, ale trudności techniczne uniemożliwiły wcześniejsze wydanie jej drukiem”. Bibliografia uwzględniała: prace naukowe i popularne, wydawnictwa informacyjne, dokumentacyjne, pamiętniki, reportaże. Wyłączono z niej literaturę piękną. Nie rejestrowała materiałów wydawanych za granicami Polski i w językach obcych. Zasięgiem obejmowała wydawnictwa zwarte oraz utwory-publicacje z czasopism i wydawnictw zwartych, recenzje i fragmenty. Uwzględnione w niej zostały tytuły czasopism ogólnopolskich i regionalnych gazet (łącznie 307 tytułów). Nie dążono do kompletności przy zbieraniu materiałów, oceniano treść dokumentów i wyeliminowano opisy o mniejszej wartości informacyjnej. W związku z brakiem w tamtym czasie retrospektywnych opracowań bibliograficznych piśmiennictwa regionalnego Kielecczyny nie stosowano rygorystycznej selekcji w odniesieniu do artykułów z czasopism regionalnych. Materiały do bibliografii zbierano opierając się na podstawowych źródłach: *Przewodniku Bibliograficznym*, *Bibliografii Zawartości Czasopism* oraz bibliografiach specjalnych samoistnych i niesamoistnych, regionalnym egzemplarzu obowiązkowym wydawnictw regionalnych oraz prasie lokalnej. W zakresie metod opracowania *Bibliografii* konsultowano się z Barbarą Eychlerową z Instytutu Bibliograficznego BN w Warszawie.

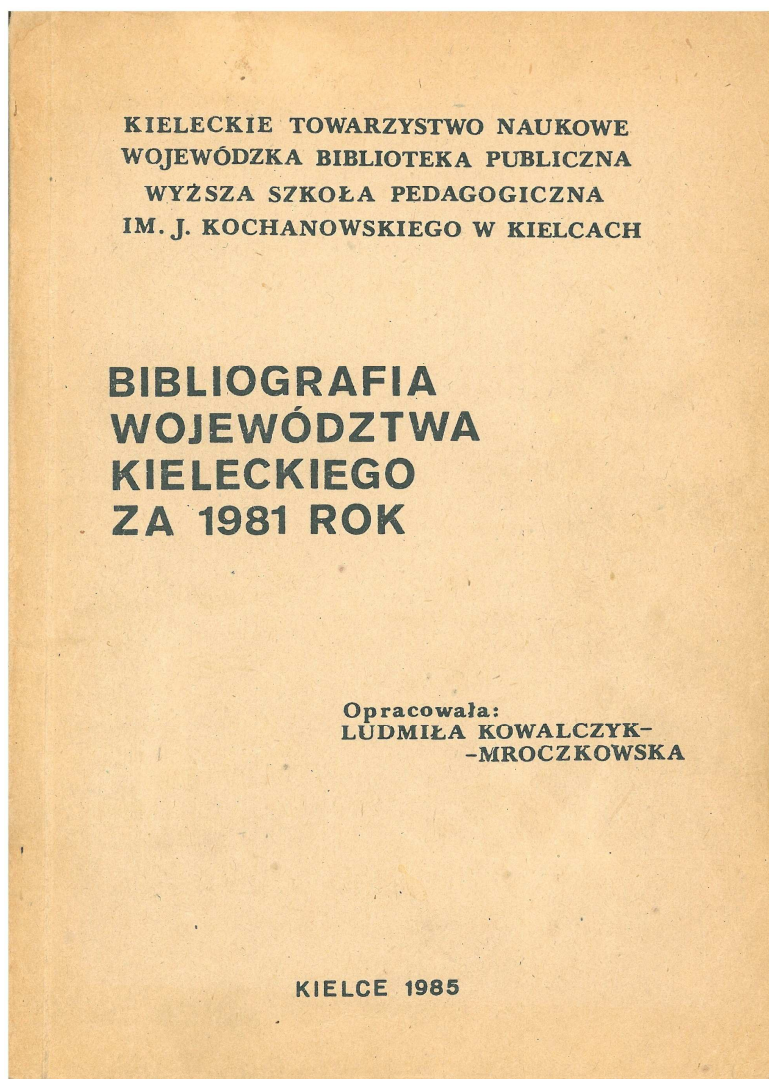
⁶ *Bibliografia Kielecczyny 1945-1964*, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, oprac. Regina Stupakowa, opisy zebrały: Anna Hermanowska, Jadwiga Natkaniec, Regina Stupakowa, Maria Tomtas, Kielce : WBP, 1979, 408 s. Nakład 800 egz.

⁷ *Metodyka bibliograficzna : poradnik dla autorów bibliografii specjalnych*, praca zbiorowa pod red. Heleny Hleb-Koszańskiej, Marii Dembowskiej i Henryka Sawoniaka, Warszawa 1963, s. 307-310.

Bibliografia Kielecczyzny 1945-1964

Kolejnym opublikowanym rocznikiem bibliografii była ***Bibliografia województwa kieleckiego za 1981 rok***⁸. Bibliografia ukazała się w roku 1985. Współwydawcą tego rocznika było Kieleckie Towarzystwo Naukowe i Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Bibliografię opracowała Ludmiła Kowalczyk-Mroczkowska, ówczesny kierownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego. Podstawą gromadzenia opisów do tego rocznika bibliografii były materiały z autopsji, a także zaczerpnięte z *Przewodnika Bibliograficznego* oraz *Bibliografii Zawartości Czasopism*.

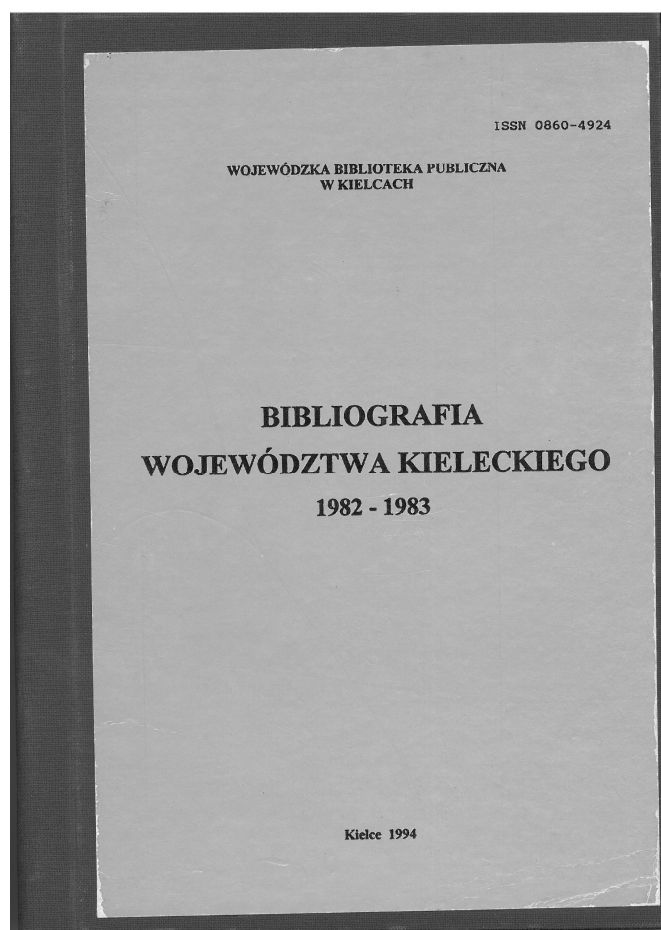
Bibliografia województwa kieleckiego za 1981 rok

Bibliografia uwzględniała: wydawnictwa zwarte oraz utwory: publikacje z czasopism i wydawnictw zbiorowych, fragmenty i recenzje (nie notowano materiałów wydanych poza

⁸ *Bibliografia województwa kieleckiego za 1981 rok*, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. J. Kochanowskiego w Kielcach, oprac. Ludmiła Kowalczyk-Mroczkowska, Kielce : KTN, WBP, WSP, 1985, 191 s. Nakład 500 egz.

granicami kraju). W szerokim zakresie uwzględniono artykuły z prasy codziennej i prasy zakładowej. Zasięg terytorialny to terytorium ówczesnego województwa kieleckiego, ale także uwzględniono materiały dotyczące miejscowości spoza terenu województwa, które w danym okresie historycznym, o którym mówił artykuł czy książka leżały w jego granicach administracyjnych. Bibliografia opracowana została w układzie działowym - materiał podzielono na 16 działów zasadniczych. Zawierała **1915** pozycji bibliograficznych, poprzedzał ją wykaz tytułów czasopism wykorzystanych w bibliografii oraz ich skrótów (122 tytuły), instytucji wydawniczych i ich skrótów, a zamykały indeksy: alfabetyczny i przedmiotowy.

Kontynuacją tomu bibliografii za rok 1981 była wydana w roku 1994 ***Bibliografia województwa kieleckiego 1982-1983***⁹.

Bibliografia województwa kieleckiego 1982-1983

⁹ *Bibliografia województwa kieleckiego 1982-1983*, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, oprac. Elżbieta Stec na podstawie materiałów zestawionych przez Ludmiłę Kowalczyk-Mroczkowską, opisy zebrały Beata Gul, Marta Madej, konsultacja Jadwiga Pietrzykowska (BN), Kielce : WBP, 1994, 491 s. Nakład 300 egz.

27. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP
Kielce - Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza, 5-6 października 2010 r.

Rocznik zredagowany został w l. 1991-1993 przez Elżbietę Stec, kierownika Działu Informacyjno Bibliograficznego od 26 marca 1990 roku do stycznia roku 2002.

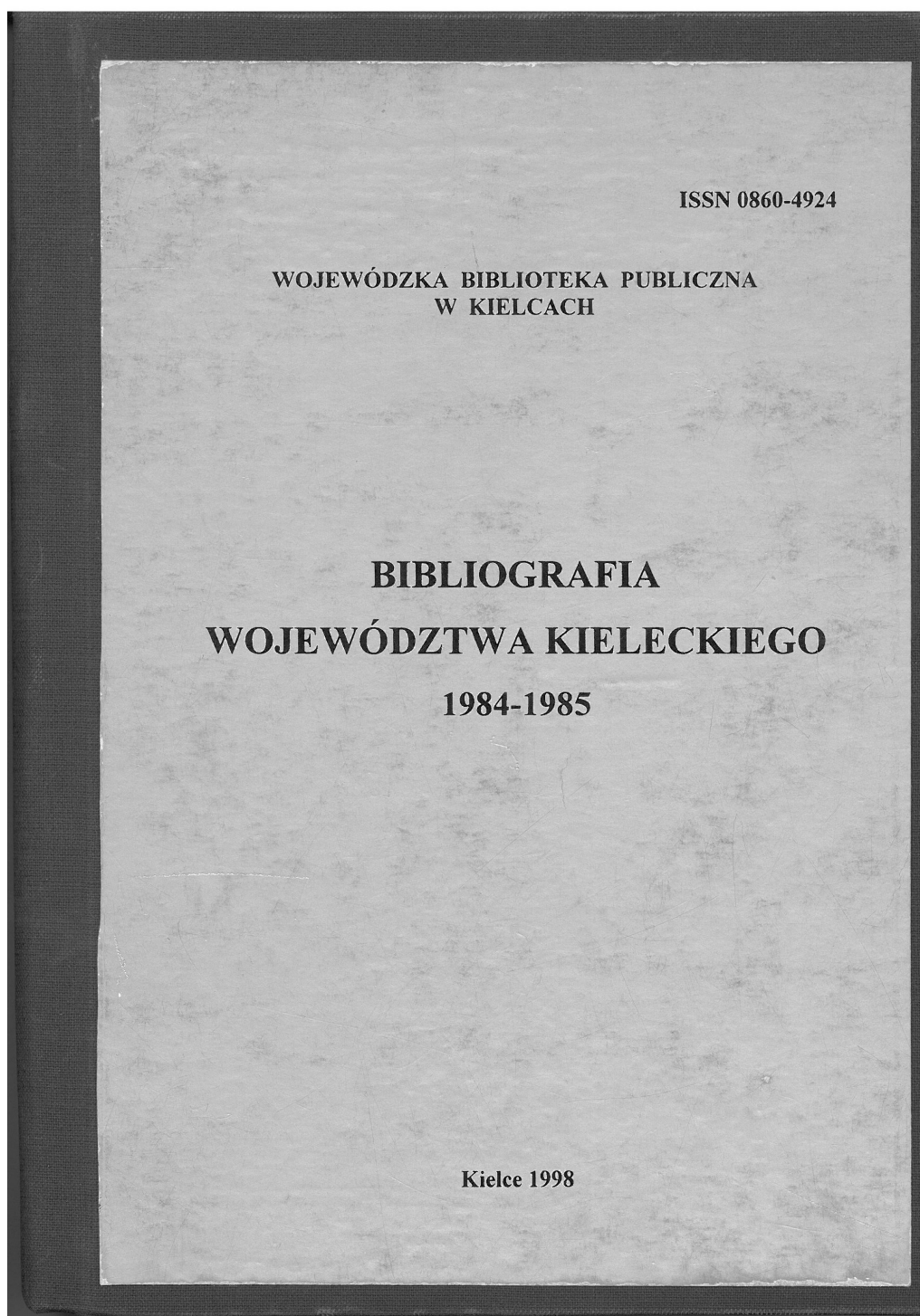
Elżbieta Stec, kierownik Działu Informacyjno Bibliograficznego od 26 marca 1990 roku do stycznia roku 2002. Zdjęcie ze zbiorów WBP im. im. W. Gombrowicza w Kielcach

Rocznik *Bibliografii woj. kieleckiego 1982-1983* uzupełniono o opisy prac naukowo-badawczych, habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich. Zakres i zasięg tej bibliografii pozostał taki jak w tomie za rok 1981. Tom za lata 1984-85 odnotowywał **4095** pozycji bibliograficznych. Zręb główny bibliografii poprzedzały wykazy: ważniejszych skrótów i symboli stosowanych w bibliografii, tytułów czasopism wykorzystanych w bibliografii (w sumie 167 tytułów), instytucji wydawniczych, a zamykały indeksy: alfabetyczny i przedmiotowy.

Cztery lata później, tj. w roku 1998 roku ukazała się drukiem ***Bibliografia województwa kieleckiego 1984-1985***¹⁰ w opracowaniu Elżbiety Stec w nakładzie 200 egz. Rocznik rejestrował **4498** opisów książek, artykułów, prac naukowo-badawczych i magisterskich dotyczących województwa kieleckiego w jego ówczesnych granicach administracyjnych oraz

¹⁰ *Bibliografia województwa kieleckiego 1984-1985*, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Dział Informacyjno-Bibliograficzny, oprac. Elżbieta Stec, opisy zebrały: Beata Gul, Elżbieta Durlík, Marta Madej, Elżbieta Stec, Kielce : WBP, 1998, 456 s. Nakład 200 egz.

20 opisów za lata 1982/83 dołączonych jako aneks do tomu bibliografii. Udoskonalono układ typograficzny tekstu bibliografii dzięki zastosowaniu programu WORD wersja 6.0. Zrąb główny bibliografii poprzedzały wykazy: ważniejszych skrótów i symboli stosowanych w bibliografii, tytułów czasopism wykorzystanych w bibliografii (łącznie 251 tytułów), a także wykaz instytucji wydawniczych. Bibliografię zamykały indeksy: alfabetyczny i przedmiotowy.

Bibliografia województwa kieleckiego 1984-1985

27. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP
Kielce - Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza, 5-6 października 2010 r.

Ważnym wydarzeniem dla bibliografii naszego regionu było rozpoczęcie w 1998 roku prac nad wdrażaniem nowego modułu bibliografii regionalnej w MAK-u. Pozyskano bezpłatnie program dla bibliografii regionalnej z Biblioteki Narodowej w Warszawie¹¹. W 1999 roku opracowano maski pól i podpól dla opisu różnych rodzajów dokumentów w programie dla bibliografii regionalnej w formacie MARC BN. Wprowadzono ponad 200 próbnych opisów z kartoteki regionalnej za rok 1999. We wrześniu 1999 r. zakończono testowanie programu¹². Od tego momentu rozpoczęto wprowadzanie opisów z kartoteki bibliografii za rok 1999. Praca odbywała się na jednym stanowisku - rekordy wprowadzały do baz dwie osoby (Marta Madej i Elżbieta Słoń). Pierwszy rocznik bibliografii opracowanej w programie MAK w formacie MARC BN (w wersji dostosowanej do potrzeb bibliografii regionalnej), wydany w postaci elektronicznej to ***Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 1999 rok***¹³, rejestrująca **6298** pozycji bibliograficznych dotyczących naszego województwa w jego nowych granicach administracyjnych.

Strona tytułowa *Bibliografii Województwa Świętokrzyskiego za 1999 rok*

¹¹ Sprawozdanie Działu Informacyjno-Bibliograficznego (analiza) za rok 1998.

¹² Sprawozdanie Działu Informacyjno-Bibliograficznego za rok 1999.

¹³ *Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 1999 rok* [Dokument elektroniczny], [przygot. zespół Działu Informacyjno-Bibliograficznego w składzie: Elżbieta Słoń, Marta Madej, Beata Piotrowska, Elżbieta Stec, Ewa Gwiazdzińska, oprac. Elżbieta Słoń, oprac. wersji elektronicznej Grzegorz Lizner, Piotr Łomiński, konsultacja Andrzej Dąbrowski], Kielce : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, cop. 2003, 1 dysk optyczny (CD-ROM). ISSN 1732-2251.

Wdrożenie automatyzacji spowodowało zmniejszenie opóźnień w wydawaniu bibliografii regionalnej. Od marca 2002 r. materiały bibliograficzne do bibliografii regionalnej województwa świętokrzyskiego wprowadzane są bezpośrednio do baz komputerowych. Moduł Bibliografii Regionalnej obsługiwany był początkowo przez pakiet programowy BIBREG wersja 3.37 w formacie MARC-BN (dziś jest to wersja 4.3 w formacie MARC 21).

W 2003 roku ukazała się wspomniana przeze mnie *Bibliografia Regionalna Województwa Świętokrzyskiego za 1999 rok*, a w 2005 opublikowany został (na płycie CD) kolejny rocznik *Bibliografii Województwa Świętokrzyskiego za 2002 rok*¹⁴, odnotowujący **4815** pozycji bibliograficznych.

Roczniki 1999-2003 „Bibliografii Województwa Świętokrzyskiego” wydane w wersji elektronicznej w l. 2003-2007

¹⁴ *Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 2002 rok* [Dokument elektroniczny], [przygot. zespół Działu Informacyjno-Bibliograficznego w składzie: Elżbieta Słoń, Marta Madej, Beata Piotrowska, Ewa Gwiazdzińska, oprac. Elżbieta Słoń, oprac. wersji elektronicznej Piotr Łomiński, konsultacja Andrzej Dąbrowski], Kielce : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, cop 2005. 1 dysk optyczny (CD-ROM). ISSN 1732-2251.

W 2007 roku ukazała się *Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 2003 rok*¹⁵ zawierająca 5412 opisów bibliograficznych, a w 2009 roku *Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 2000 rok* (bibliografia odnotowuje 6052 pozycje bibliograficzne.) W przygotowaniu do wydania jest rocznik 2004 bibliografii województwa świętokrzyskiego (zawierający ponad 4370 rekordów) - planujemy wydać go w IV kwartale tego roku, a w przyszłym roku chcemy wydać rocznik 2005.

Kolejne wydania roczników bibliografii w wersji elektronicznej¹⁶ działają w oparciu o program MAKWWW i umożliwiają wyszukiwanie informacji za pomocą pięciu indeksów: autorzy, tytuły, hasła przedmiotowe, tematy/określniki, tytuł czasopisma. Na płytach CD zamieszczana jest również wersja bibliografii w formacie PDF. Dokumenty klasyfikowane są według „Schematu bibliografii regionalnej województwa świętokrzyskiego” i opracowane rzeczowo na podstawie *Kartoteki wzorcowych haseł przedmiotowych BN*. W bibliografii uwzględnione są publikacje dotyczące województwa świętokrzyskiego: druki zwarte i ich fragmenty, odrębne prace, wydawnictwa ciągłe oraz artykuły zamieszczone w czasopismach. Niektóre rekordy przejęte zostały z *Przewodnika Bibliograficznego* i *Bibliografii Zawartości Czasopism*.

Roczniki 1999-2006 Bibliografii Regionalnej Województwa Świętokrzyskiego tworzone były w formacie MARC BN. W 2007 roku nastąpiła zmiana formatu dla bibliografii regionalnej z formatu MARC BN na format MARC 21. Założono bazy robocze i bazę główną ze strukturą rekordu w tym formacie dla różnych typów dokumentów uwzględnianych w bibliografii opisywanych w drugim stopniu szczegółowości. Zadanie to zrealizowane zostało przy współpracy z Działem Informacji Elektronicznej WBP w Kielcach. Rocznik 2007 bibliografii regionalnej to pierwszy rocznik w formacie MARC 21.

Pod koniec 2009 roku rozpoczęto pracę nad bibliografią retrospektywną Kielecczyzny. Wprowadzamy do bazy bibliografii regionalnej do 1945 roku - opisy z kartoteki kartkowej. Kartoteka ta prowadzona była w układach: działowym, alfabetycznym, a w osobnej kartotece rejestrowano druki zwarte.

¹⁵ *Bibliografia Województwa Świętokrzyskiego za 2003 rok* [Dokument elektroniczny], [przygot. zespół Działu Bibliograficznego w składzie: Beata Piotrowska, Marta Madej, Elżbieta Słoń, Ewa Gwiażdźńska, Katarzyna Czyż, Katarzyna Ziółkowska, Iwona Kornacka, oprac. rzeczowe i red. Beata Piotrowska, Marta Madej, oprac. wersji elektronicznej Piotr Łomiński], Kielce : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, cop 2007. 1 dysk optyczny (CD-ROM). ISSN 1732-2251.

¹⁶ Decyzję o zaprzestaniu druku bibliografii podjęto w 2003 roku.

Tradycyjna kartoteka rękopiśmienna Bibliografii regionalnej, w której zgromadzone są materiały do bibliografii Regionu (do 1945 roku). Znajduje się ona i udostępniana jest w Informatorium Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach. Fot. Dawid Kukła, 2010. Zdjęcie ze zbiorów Biblioteki

W roku 2007 roku (przed przeprowadzką do nowej siedziby) kartoteka została scalona (układy działowy z alfabetycznym) i obecnie funkcjonuje tylko w układzie działowym. Baza zawiera na razie tylko **603** rekordy (według stanu na 30 września), ale trwają prace nad jej powiększaniem - włączono do nich studentów - członków Koła Naukowego Bibliologów „Ex Libris”, działającego w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach. Kartoteka bibliografii do 1945 roku była sporadycznie uzupełniania w miarę napływu materiałów. Trudno dzisiaj ocenić stan jej kompletności. Praca nad bibliografią retrospektywną ówczesnego województwa kieleckiego jest pracą wymagającą zwiększonych nakładów czasu - często istnieje konieczność uzupełniania opisów niepełnych, co wiąże się z przeszukiwaniem czasopism, a w późniejszym okresie (po wprowadzeniu opisów z układu działowego) należy sprawdzić kompletność rocznika. Opracowując ten rocznik bibliografii mamy niemało dylematów - szczególnie w kwestii haseł geograficznych - tj. miejscowości, które kiedyś (historycznie) leżały w granicach naszego województwa, a dzisiaj leżą w granicach innych województw - chodzi tu o powiaty: białobrzeski, iłżecki, kozienicki, lipski, opoczyński,

27. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP
Kielce - Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza, 5-6 października 2010 r.

przysuski, radomski, szydlowiecki i zwoleński. Opierając się na „Spisie miejscowości w Polsce”¹⁷ stosujemy w haśle geograficznym przy nazwie miejscowości dzisiejszą jej przynależność administracyjną do gminy, powiatu oraz województwa. Np. Czarnolas (gm. Policzna ; pow. zwoleński ; woj. mazowieckie) ; Drzewica (pow. opoczyński ; woj. łódzkie) ; Morsko (gm. Wadowice ; pow. zawierciański ; woj. śląskie) itp.

Materiał do bibliografii regionalnej naszego Regionu za pozostałe lata zgromadzony jest w kartotekach Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej WBP (kartoteka do 1945 r., oraz za lata: 1965-1975, 1976-1980, 1986-1987, 1988-1998). Do Bibliografii w formie kartotek miał zastosowanie schemat przyjęty dla bibliografii regionalnych - o pełnym zakresie.

Jedna z szaf katalogowych z tradycyjnymi kartotekami rękopiśmiennymi Bibliografii regionalnej. Znajduje się ona w Informatorium Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach. Fot. Dawid Kukła, 2010. Zdjęcie ze zbiorów Biblioteki

BIBLIOGRAFIA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTKORZYSKIEGO (od 1999 roku)

Tworzona od 1999 roku Bibliografia Regionalna Województwa Świętokrzyskiego jest **bibliografią przedmiotową** - uwzględnia dokumenty, których treść dotyczy regionu i które pozwalają na wszechstronną jego charakterystykę, rejestruje dokumenty, których nie uwzględnia bibliografia narodowa.

¹⁷ *Spis miejscowości w Polsce*, red. Grzegorz Strycharz, Katowice [2006].

Kryterium podmiotowości w bibliografii regionalnej stosuje się przy rejestracji:

- **czasopism** ukazujących się na terenie naszego województwa - nie dotyczących tematycznie zagadnień regionu (gazety zakładowe, gazetki szkolne),
- **materiałów konferencyjnych** z konferencji naukowych odbywających się w regionie,
- **recenzji sztuk teatralnych** wystawianych w Teatrze im. S. Żeromskiego w Kielcach.

Bibliografia woj. świętokrzyskiego jest **bibliografią specjalną** - wydawnictwa ujęte w niej mają różnorodną treść i uwzględniają piśmiennictwo ze wszystkich dziedzin wiedzy. Tomy bibliografii wydane drukiem - były bibliografiami dążącymi do kompletności. Dziś tworzona bibliografia naszego województwa jest **bibliografią selekcyjną** - ogrom materiałów wpływa na fakt, że muszą one podlegać selekcji merytorycznej - oceniamy treść dokumentów i odrzucamy materiały o małej wartości informacyjnej, drobne artykuły, wzmianki, a uwzględniamy prace ujmujące zagadnienie całościowo, wnoszące coś nowego do wiedzy o Regionie Świętokrzyskim. Bibliografia regionalna Województwa Świętokrzyskiego jest **bibliografią prymarną** - opisy sporządzane są z autopsji - rejestrujemy wiele publikacji, których nie uwzględnia BN w Warszawie. Przejmujemy także opisy z innych źródeł (np. baz BN) - i w tym zakresie jest bibliografią pochodną.

Zasięg terytorialny bibliografii zmieniał się wraz ze zmianami podziału administracyjnego kraju - dzisiaj obejmuje województwo świętokrzyskie w jego aktualnych granicach administracyjnych (Województwo świętokrzyskie składa się z 13 powiatów ziemskich i jednego miasta na prawach powiatu - Kielc - oraz 102 gmin, w tym: 5 gmin miejskich, 26 gmin miejsko-wiejskich oraz 71 gmin wiejskich)¹⁸. **Zasięg chronologiczny** bibliografii określony jest przez daty wydania publikacji zarejestrowanych w bibliografii (z małym odstępstwem - w bazach bibliografii regionalnej w pierwszym niezamkniętym roczniku zamieszcza się opisy spóźnione - zaznaczając je gwiazdką na końcu tytułu). Zasięg bibliografii wyznacza także forma wydawnicza publikacji. **Bibliografia województwa świętokrzyskiego uwzględnia następujące typy dokumentów:**

- wydawnictwa zwarte (książki) i ich fragmenty,
- odrębne prace zamieszczone w pracach zbiorowych,
- artykuły z czasopism (regionalnych i lokalnych) oraz artykuły zamieszczone na łamach dzienników (dzisiaj jest to *Echo Dnia* i *Gazeta Wyborcza pl Kielce*),
- czasopisma wychodzące na terenie naszego województwa,
- mapy, atlasy, plany,

¹⁸ Informacja ze strony internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

- a także niektóre dżs-y (katalogi wystaw, foldery, informatory).

Włączamy do bibliografii utwory literackie opisujące nasz region. Nie wprowadzamy do bibliografii:

- dokumentów elektronicznych,
- materiałów rękopiśmiennych,
- niepublikowanych prac magisterskich, doktorskich, dyplomowych,
- płyt, nut, fotografii, pocztówek.

Źródła pozyskiwania opisów bibliograficznych do bibliografii regionalnej to:

- prasa regionalna i lokalna ukazująca się w naszym województwie,
- egzemplarz regionalny,
- niektóre dżs-y o charakterze regionalnym (foldery, katalogi wystaw, informatory),
- bibliografia narodowa - komputerowe bazy bibliograficzne (PB, BZCz, BWC).

Układ bibliografii regionu świętokrzyskiego jest systematyczny tzn. grupujący piśmiennictwo w 16 działach podstawowych (według *Schematu bibliografii regionalnej województwa świętokrzyskiego*). Schemat bibliografii regionalnej zmieniał się, ulegał modyfikacjom - działy zasadnicze nie zmieniały się, natomiast poddziały były łączone, zastępowane nowymi w miarę potrzeb. W opisach stosujemy adnotacje:

- wyjaśniające (gdy tytuł lub podtytuł niedostatecznie określa treść publikacji, jest niejasny),
- i zawartościowe (do dokumentów o różnorodnej treści lub znacznej objętości).

Każdy dokument wprowadzany do bazy jest opracowywany pod względem formalnym i rzeczowym. Charakterystykę treściową dokumentu opracowujemy z wykorzystaniem haseł przedmiotowych na podstawie *Kartoteki wzorcowych Haseł Przedmiotowych BN*. Każdy rocznik bibliografii opracowywany jest rzeczowo przez jedną osobę, co zapobiega niekonsekwencji w przedmiotowaniu materiałów do danego rocznika bibliografii. Wyrażanie treści dokumentów za pomocą odpowiednich tematów i określników wymaga od bibliografów nabrania pewnej wprawy. JHP BN - żyje, zmienia się - dochodzą nowe hasła i określniki, których wcześniej nie można było używać. Zdeterminowani częstymi zmianami zalecanymi przez BN czy to w hasłach i określnikach, czy też w znakach stosowanych w polach i podpolach rekordów bibliograficznych zdecydowaliśmy się świadomie na pozostanie przy podziale bibliografii na poszczególne roczniki. Każda zmiana - wprowadzana jest od następnego kolejnego rocznika bibliografii regionalnej woj. świętokrzyskiego). Z kolei podział na roczniki oraz bibliografia tworzona w różnych formatach nie stanowią przeszkód

27. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP
Kielce - Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza, 5-6 października 2010 r.

w wyszukiwaniu rekordów przez użytkowników. W 2006 roku WBP zakupiła Internetową Multiwyszukiwarkę FIDKAR uruchomioną przez Federację Bibliotek Kościelnych FIDES, pozwalającą na jednoczesne przeszukiwanie wszystkich baz bibliografii regionalnej tworzonej w różnych formatach - zarówno w MARC-u BN, jak i w MARC-u 21.

Bieżąca bibliografia redagowana jest w WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach. Trzy biblioteki publiczne pełniące funkcję bibliotek powiatowych w naszym województwie zaczęły tworzyć bibliografie swoich regionów - w 2009 roku Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Staszowie, a w roku 2010 - Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. prof. Włodzimierza Sedlaka w Skarżysku-Kamiennej oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Końskich. Udzielono im instruktażu w zakresie wypełniania struktury rekordu w formacie MARC 21 oraz pomocy przy zakładaniu baz do bibliografii regionalnej.

Obecnie Bazy danych bibliografii regionalnej w MAK-u zawierają łącznie **51 512** rekordów za lata 1999-2010 oraz do 1945 roku (stan na 23 września 2010 roku). Roczniki opublikowane w wersji elektronicznej oraz nieopublikowane (bazy) dostępne są w MAK-u WWW na stronie internetowej Biblioteki. Roczniki opublikowane udostępnione są w także w Świętokrzyskiej Bibliotece Cyfrowej (Roczniki bibliografii za lata 1999-2003, oraz wydane drukiem - zdigitalizowane).

W ciągu roku wprowadzamy średnio ok. **5700** rekordów do baz bibliografii regionalnej. W Dziale Informacji i Bibliografii Regionalnej pracuje obecnie 7 osób, które oprócz opracowywania bibliografii regionalnej pełnią dyżury w Informatorium, gdzie zajmują się codzienną obsługą informacyjną czytelnika, realizacją kwerend napływających do Działu, opracowywaniem tematycznych zestawień bibliograficznych, przygotowywaniem wystaw. 1 osoba opracowuje rekordy do wspólnej bazy BN i Bibliotek Publicznych - PRASA, do której tworzy rekordy z: Kieleckiej wkładki do Gazety Wyborczej, Tygodnika „Newsweek Polska” i dziennika „Puls Biznesu”.

W Dziale Informacji i Bibliografii Regionalnej, poza tworzeniem bibliografii regionalnej opracowuje się także i publikuje bibliografie o tematyce związanej z Regionem. Dotyczą one różnorodnych zagadnień regionalnych, gmin w województwie, instytucji lub osób. Przykłady zestawień i bibliografii opracowanych w ostatnich latach:

- * *Kieleckie BWA, KORONA Kielce, I Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego w Kielcach,*
- * *Gminy: Wiślica, Górnio, Raków, miasto i gmina Bodzentyn, gm. Szydłów, miasto i gm. Chmielnik,*

* *Henryk Sienkiewicz i Kielecczyzna, Jan Gajzler, Wiesław Myśliwski, Andrzej Lenartowski, Witold Gombrowicz : trwałe związki z Regionem Świętokrzyskim, Wiesław Jażdżyński (1920-1998), Stanisław Rogala, Andrzej Piskulak.*

Ich wersje elektroniczne zamieszczane są w świętokrzyskiej bibliotece cyfrowej pod adresem <http://sbc.wbp.kielce.pl>

PODSUMOWANIE

Prace bibliograficzne i wynikające z nich opracowania w postaci bibliografii regionalnej, służą upowszechnianiu wiedzy o regionie oraz zaspokajają różnorodne oczekiwania czytelnicze. Wykorzystanie bibliografii ma dwojaki charakter. Po pierwsze jest ona wykorzystywana bezpośrednio przez użytkowników biblioteki: studentów, regionalistów, ludzi nauki, po drugie – wykorzystują ją bibliotekarze do prac związanych z usługami informacyjnymi (załatwianie kwerend informacyjnych). Gromadząc i opisując piśmiennictwo regionu wcześniej kieleckiego, a obecnie świętokrzyskiego, WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach dokumentuje przeszłość i teraźniejszość życia terytorium objętego zakresem bibliografii regionalnej.

Podsumowując - województwo świętokrzyskie (do 1999 roku kieleckie) posiada wydane drukiem roczniki bibliografii obejmujące publikacje za lata 1945-1964 oraz 1981-1985. W wersji elektronicznej opublikowano roczniki 1999-2003 bibliografii regionalnej. W postaci baz komputerowych, dostępnych w sieci lokalnej w Informatorium oraz na stronie internetowej Biblioteki, zgromadzono materiał bibliograficzny za lata 2004-2010. W postaci tradycyjnej kartoteki rękopiśmiennej pozostał okres: do 1945 r. oraz za lata: 1965-1980 i 1986-1998.